

2025 ІХ ХАРКІВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ ЮРИДИЧНИЙ ФОРУМ

22-26 вересня, м. Харків

Збірка матеріалів та тез доповідей учасників
Панельної дискусії

Агробізнес: стратегія розвитку в умовах євроінтеграції

2025

**Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
Національна академія правових наук України
Кафедра земельного та аграрного права**

АГРОБІЗНЕС: СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ

В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

*Збірник матеріалів та тез доповідей
учасників Панельної дискусії
IX Харківського Міжнародного юридичного форуму
(м. Харків, 26 вересня 2025 року)*

Харків

2025

УДК 349.42

Редакційна колегія:

д-р юрид. наук, проф. **Курман Т.В.**,
канд. юрид. наук, доц. **Бакай Ю.Ю.**

Відповідальний за випуск:

канд. юрид. наук, доц. **Бакай Ю.Ю.**

Агробізнес: стратегія розвитку в умовах євроінтеграції: збірник матеріалів та тез доповідей учасників панельної дискусії IX Харківського Міжнародного юридичного форуму (м. Харків, 26 вересня 2025 р.) / за ред. Т.В. Курман, Ю.Ю. Бакай. Харків, 2025. 306 с.

Збірник містить матеріали виступів і тези доповідей учасників Панельної дискусії «Агробізнес: стратегія розвитку в умовах євроінтеграції», що відбулась в рамках IX Харківського Міжнародного юридичного форуму 26 вересня 2025 року.

Збірник розраховано на широке коло читачів, зокрема, на науковців, викладачів, аспірантів, студентів вищих юридичних навчальних закладів, фахівців у галузі права та всіх, хто цікавиться питаннями правового забезпечення продовольчої, агроекологічної та енергетичної безпеки в сучасних умовах; актуальними правовими проблемами функціонування агробізнесу в умовах воєнного стану й розробки стратегії його повоєнного відродження з урахуванням вектору євроінтеграційних процесів, перспектив розвитку САП ЄС; агроінноваційного розвитку сільського господарства в умовах глобальних кліматичних змін; сертифікації сільськогосподарської продукції та взаємності у визнанні стандартів у торгівлі такою продукцією між Україною та ЄС; модернізації державної земельної політики в агросфері в умовах євроінтеграції; застосування рішень Суду Справедливості ЄС у практиці Верховного Суду, захисту прав держави, суб'єктів агробізнесу та громадян України у сфері сільськогосподарського землекористування та ін.

*Матеріали викладено в авторській редакції.
Відповідальність за їхню якість, достовірність,
відсутність тестових запозичень, несуть автори.*

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2025

ЗМІСТ

Гетьман А.П. ВІТАЛЬНЕ СЛОВО.....	9
Артьомова А.В. ВИКОРИСТАННЯ РОБОТОТЕХНІКИ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ.....	12
Бакай Ю.Ю., Стародубцев А.А. ДЕРЖАВНИЙ ПРОДОВОЛЬЧИЙ РЕЗЕРВ У СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....	21
Батигіна О.М. СИСТЕМАТИЧНА НЕСПЛАТА ОРЕНДНОЇ ПЛАТИ ЯК ПІДСТАВА ДЛЯ ОДНОСТОРОННЬОГО РОЗІРВАННЯ ДОГОВОРУ ОРЕНДИ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ.....	29
Вітер Д.В. ЗАХИСТ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	35
Гафурова О.В. ЩОДО РОЗВИТКУ ЦИРКУЛЯРНОЇ БІОЕКОНОМІКИ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ЄС.....	51
Гордєєв В.І. ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА.....	56
Гоштинар С.Л. ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА УКРАЇНИ: ЕТАПИ, РИЗИКИ, СПОДІВАННЯ.....	63
Григор'єва Х.А. СТИМУЛЮВАННЯ ВУГЛЕЦЕВОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА: ПРАВОВИЙ ДОСВІД ЄС, США, АВСТРАЛІЇ.....	70

Данілік Д.М.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВЕДЕННЯ АГРОБІЗНЕСУ В СУЧАСНИХ
УМОВАХ.....76

Івкін В.І.

ПРАВОВЕ ПОЛЕ АГРОВОЛЬТАЇКИ: УРОКИ ЄС І ПОШУК ШЛЯХУ
УКРАЇНИ.....79

Коваленко Т.О.

ОБ'ЄДНАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ:
ПЕРСПЕКТИВИ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....87

Ковтун О.М.

ЛІКВІДАЦІЯ МІНАГРОПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ТА МІНДОВКІЛЛЯ УКРАЇНИ:
ВПЛИВ НА ПРОДОВОЛЬЧУ ТА ЕКОЛОГІЧНУ БЕЗПЕКУ.....94

Колісник О.І.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА
ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА І ТВАРИННИЦТВА В КОНТЕКСТІ ВИМОГ
ЄС.....100

Кондратенко Д.Ю.

ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМ НА БАЗІ ІІІ ДЛЯ АГРОБІЗНЕСУ:
НЕОБХІДНІСТЬ ОНОВЛЕННЯ ДОГОВІРНИХ МОДЕЛЕЙ (АГРОСЕРВІСНІ
УГОДИ, «DATA SHARING AGREEMENTS»).....106

Корнієнко Г.С.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ АДАПТАЦІЇ АГРАРНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В
УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....111

Кулинич П.Ф.

ВУГЛЕЦЕВИЙ БІЗНЕС В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ ЯК
НАПРЯМ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ.....115

Купчення Л.І., Глущенко О.О.

ОКРЕМІ ПРАВОВІ ПИТАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....121

Куренда С.В.

ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНА ВОДНИХ РЕСУРСІВ В АСПЕКТІ
РІЗНОМАНІТНОСТІ ЕКОСИСТЕМ: ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО
ФОРМУВАННЯ ПРАВОВИХ РЕЖИМІВ.....125

Курман Т.В.

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ЯК ДРАЙВЕР РЕФОРМУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ
ТА АГРАРНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ.....131

Лісова Т.В., Лейба Л.В.

ДО ПИТАННЯ ПРО РОЗВИТОК АГРОБІЗНЕСУ В УМОВАХ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....137

Місінкевич А.Л.

ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ
ВІДНОВЛЕННЯ ЗЕМЕЛЬ ШЛЯХОМ ПРОВЕДЕННЯ РЕКУЛЬТИВАЦІЇ У
ПЕРІОД ВІДБУДОВИ В УКРАЇНІ.....141

Рибалко К.В.

СТРАТЕГІЯ ДЕРЖАВНОЇ ЗЕМЕЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЯК БАЗОВИЙ ДОКУМЕНТ
З ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСАД ВІДНОВЛЕННЯ ТА СТАЛОГО
ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ
ДОСВІДУ ЄС З ОХОРОНИ ҐРУНТІВ.....146

Ситніков В.С.

СЕРТИФІКАЦІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В УМОВАХ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....155

Станіславський В.П.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ АГРОДАНИХ В УМОВАХ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ.....161

Туєва О.М.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АДАПТИВНИХ
ФОРМ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА В УМОВАХ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....165

Уркевич В.Ю.

РІШЕННЯ СУДУ СПРАВЕДЛИВОСТІ ЄС У ПРАКТИЦІ ВЕРХОВНОГО
СУДУ.....171

Шарапова С.В.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЛІСІВ НА ОКРЕМИХ
КАТЕГОРІЯХ ЗЕМЕЛЬ.....179

Шульга М.В.

ПРАВОВІ ЗАСАДИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ ТА ІНШИХ
ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ.....185

Яремак З.В.

ХУТРОВІ ФЕРМИ В УКРАЇНІ: ПИТАННЯ АДАПТАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО
ЗАКОНОДАВСТВА ДО ACQUIS ЄС.....190

ТРИБУНА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ

Брянкін А.С.

НЕРАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ ЯК ПІДСТАВА ЮРИДИЧНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....195

Горбенко Д.

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ І ЇХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ В
УКРАЇНІ.....199

Дуєнкова О.С.

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ РЕЄСТРАЦІЙНИХ ПРОЦЕДУР У СФЕРІ ПРАВ
НА ЗЕМЛЮ: ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ.....204

Дягілева Є.М.

АЛЬТЕРНАТИВНІ СПОСОБИ ВРЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ СПОРІВ:
ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ.....209

Кирилюк В.В.

ПРАВОВІ АСПЕКТИ АГРОЕКСПОРТУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....215

Кириченко В.О.

ПЛАТА ЗА ЗЕМЛЮ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ У
СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН.....220

Коротєєва А.С.

ПУБЛІЧНИЙ МОНІТОРИНГ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН.....226

Костогризів О.В.

ВИЗНАННЯ НЕОБҐРУНТОВАНИМИ АКТИВІВ ТА ЇХ СТЫГНЕННЯ В ДОХІД
ДЕРЖАВИ ЯК ПІДСТАВА ПРИПИНЕННЯ ПРАВ НА ЗЕМЕЛЬНІ
ДІЛЯНКИ.....231

Курман О.О.

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ, ДОВКІЛЛЯ ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
УКРАЇНИ: ПРАВОВИЙ СТАТУС В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН.....235

Куряча В.С.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЛЕРОБСТВА В
УКРАЇНІ В УМОВАХ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН.....239

Липчанська М.

ШІ У РЕФОРМУВАННІ ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ УКРАЇНИ.....244

Михайлюк О.І.

АКТУАЛЬНІ ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ
АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....249

Обухова П.І.

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ТА ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАПОДІЯНОЇ
ЗЕМЛЯМ УКРАЇНИ ЗБРОЙНОЮ АГРЕСІЄЮ РФ.....253

Парицька В.Е.

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ ПІД ОБ'ЄКТИ
ВІДНОВЛЮВАНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ.....260

Поліщук В.В.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ БУДІВЕЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ У СФЕРІ
ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ.....266

Терехов М.І.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ПРИНЦИПУ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРОСФЕРИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....272

Тягун А.Д.

ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ ДЛЯ ПІДЗЕМНОГО
БУДІВНИЦТВА.....277

Фролов Я.А.

ЗАПРОВАДЖЕННЯ BLOCKCHAIN-РЕЄСТРІВ У КОНТЕКСТІ БОРОТЬБИ З
КОРУПЦІЄЮ В ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИНАХ.....286

Шудров В.С.

АГРОІННОВАЦІЇ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ:
ПРАВОВІ ВИКЛИКИ ВОЄННОГО ЧАСУ.....293

Щербаков Ю.С.

КАТЕГОРІЯ ЗЕМЕЛЬ ЕНЕРГЕТИКИ: ПОСТАНОВКА ПИТАННЯ.....300

Яремак Зоряна Василівна,
*кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри трудового, екологічного та аграрного права
Навчально-наукового юридичного інституту
Карпатського національного університету імені Василя Стефаника*

ХУТРОВІ ФЕРМИ В УКРАЇНІ: ПИТАННЯ АДАПТАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ДО *acquis* ЄС

Ефективність забезпечення діяльності звірівництва, в першу чергу залежить від ефективного правового регулювання. На жаль, на сьогодні належного спеціального нормативного регулювання цього питання немає. Як правило, як на європейському, так і на національному рівні, правове регулювання діяльності хутрових ферм здійснюється на рівні загального законодавства щодо добробуту тварин.

В основі побудови самої системи міжнародно-правового регулювання поводження з тваринами лежать принципи забезпечення добробуту і захисту тварин. Термін «добробут тварин» має свій еволюційний шлях, що відображається на рівні правового регулювання та нормативного закріплення стандартів поводження з тваринами. Не зважаючи на те, що термін активно використовується як у європейському законодавстві, в законодавстві держав-членів, так і в наукових дослідженнях, чіткого визначення поняття немає. Категорія «добробут тварин» розглядається як «принцип», тобто засаднича ідея, яка лежить в основі порядку поводження з тваринами. У Європейській конвенції про захист тварин, які утримуються для ведення сільського господарства, визначено положення, які

дають можливість втілити у життя реалізацію даного принципу (ст. ст. 3-7). Це так звані «п'ять свобод»: позбавлення від голоду і спраги; свобода від дискомфорту; свобода від болю, травм і хвороб; свобода вираження нормальної поведінки; свобода від страху і страждань.

Практичного характеру та змісту ці «свободи» отримують у актах ЄС вторинного права, які встановлюють мінімальні стандарти правил поводження, умов утримання, транспортування, забою сільськогосподарських тварин. Нинішні правила ЄС, що визначають добробут тварин, які використовуються в сільськогосподарських цілях ґрунтуються на Директиві Ради 98/58/ЄС про захист тварин, які утримуються для сільськогосподарських цілей, яка встановлює загальні правила захисту тварин усіх видів, що утримуються для виробництва їжі, вовни, шкіри чи хутра або для інших господарських цілей.

Також правому регулюванню підлягають питання транспортування таких тварин (Європейська конвенція про захист тварин під час міжнародних перевезень 1968 року (й альтернативної до неї Європейської конвенції про захист тварин під час міжнародних перевезень (переглянутої) 2003 року). Регламент Ради (ЄС) № 1/2005 визначає обов'язки всіх суб'єктів, залучених до транспортного ланцюга живих тварин, які в'їжджають або залишають ЄС. Це включає засоби моніторингу, перевірки тощо. Не менш важливим та найбільш складною сферою є проблема «гуманного» забою (Європейська конвенція про захист тварин, призначених на забій 1979, Директива 93/119/ЄС від 22.12.1993 про захист тварин під час вбивства, Регламент Ради (ЄС) № 1099/2009 про захист тварин під час умертвіння).

З аналізу цих актів можна виділити такі групи стандартів, що стосуються добробуту тварин: кваліфікація працівників, що працюють у тваринництві; вимоги

до умов, в яких утримуються тварини; правила розведення; порядок догляду за хворими тваринами; процедура транспортування; порядок забою тощо.

Д. Райланд вказує на три важливі чинники, які мають стримуючий вплив на ефективний захист добробуту тварин у ЄС. По-перше, вторинні законодавчі вимоги ЄС щодо добробуту тварин є лише мінімальними стандартами, які виявилися недостатніми для забезпечення належного добробуту тварин. По-друге, вимоги вторинного законодавства ЄС щодо добробуту тварин не є всеосяжними, і не існує стандартів для конкретних видів тварин, наприклад, для молочних корів, м'ясного худоби, овець, кіз, індиків та качок. По-третє, вузьке тлумачення Судом Європейського Союзу, яке прирівнює мінімальні законодавчі стандарти ЄС щодо добробуту тварин до повної гармонізації, мало наслідком подальше обмеження прогресу в галузі добробуту тварин в ЄС [1, с. 41].

У 2014 році Україна підписала і ратифікувала Угоду про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Участь України в міжнародних договорах передбачає виконання взятих на себе міжнародних зобов'язань. В Угоді є згадка про «стандарти благополуччя тварин» («animal welfare standards») (розд. IV, гл. 4, ст. 59, п. 2), які означають стандарти, розроблені та такі, що застосовуються Сторонами, та, якщо можливо, у відповідності із стандартами Всесвітньої організації з охорони здоров'я тварин і підпадають під дію цієї Угоди (ст. 62 п.13). Приведення законодавства України до норм європейського законодавства в частині стандартів утримання та поводження з тваринами відбувається в рамках схваленої Урядом Всеохоплюючої стратегії імплементації Глави IV (Санітарні та фітосанітарні заходи) Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми

державами-членами, з іншої сторони (розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 р. № 228-р).

На разі Україна не ратифікувала основоположні Конвенції, що стосуються сільськогосподарських тварин. Та разом з тим, зміни, які вносяться в українське законодавство, адаптують його до законодавства ЄС та відображають ті вимоги, мінімальні стандарти, що стосуються їх утримання, включаючи систематичний догляд, наявність кваліфікованого персоналу, належне годування, вимоги до забезпечення благополуччя сільськогосподарських тварин під час їх розведення, належні приміщення для утримання тварин, запобігання хворобам, гуманне поводження з тваринами, у тому числі під час транспортування та забою, заборона жорстокого поводження.

Основними проблемними питаннями правового регулювання добробуту хутрових звірів є, перш за все, невизначеність правового статусу хутрових звірів: норми загального законодавства по-різному трактують терміни «сільськогосподарські тварини», в одному випадку визначаючи їх виключно як продуктивні тварини (ЗУ «Про захист тварин від жорстокого поводження», «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»), відповідно хутрові звірі не підпадають під їх дію, в інших – як будь-які тварини, які вирощуються та/або утримуються людиною для виробництва як харчових продуктів, так і побічних продуктів тваринного походження (ЗУ «Про ветеринарну медицину»).

Проблемними є питання забезпечення добробуту саме хутрових звірів та пов'язані із тим, що національне законодавство не вказує на особливості їх розведення, утримання та забою. Наказом Міністерства аграрної політики України 20.06.2008 № 379 затверджено Методичні рекомендації з утримання хутрових тварин, які розроблені відповідно до "Рекомендації стосовно хутрових тварин",